

تاریخ آزمون: ۹۷/۱۰/۰۴ مدت امتحان: ۹۰ دقیقه 	باسمه تعالی مدیریت آموزش و پرورش ناحیه ۴ دبیرستان غیردولتی هدی (دوره دوم) آزمون نوبت اول سال تحصیلی ۹۷-۹۸ تعداد صفحات: تعداد سؤال: ۲۵	کلید امتحان درس: علوم و فنون ادبی (۳) پایه: دوازدهم رشته: انسانی نام دبیر: خانم مقدّمی
بارم	شرح سوالات	ردیف
	تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی (۴ نمره)	الف
۲۵٪	۱. عبارت زیر معرفّ کدام شاعر است؟ «او به «نسیم شمال» مشهور بود و توانست با شعرهای ساده و عامیانه‌اش در میان مردم جایگاه مناسبی پیدا کند» الف) ادیب‌الممالک فراهانی ب) سید اشرف‌الدین گیلانی پ) فرخی یزدی ت) ایرج میرزا	
۵٪	۲. «عَلّامه علی‌اکبر دهخدا» مجموعه نوشته‌های طنزآمیز سیاسی - اجتماعی خود را با عنوان چرند و پرند در روزنامه صور اسرافیل منتشر می‌کرد.	
۲۵٪	۳. کدام یک از گزینه‌های زیر در بیداری جامعه در قرنهای دوازده و سیزده تأثیر <u>نداشت</u>؟ الف) برقراری روابط تجاری با کشورهای اطراف ب) اعزام دانشجویان ایرانی به خارج از کشور برای تحصیل پ) رواج صنعت چاپ و روزنامه‌نویسی و ترجمه و نشر کتابهای غربی	
۲۵٪	۴. کدام یک از موارد زیر جزء آثار «محمدتقی بهار» است؟ الف) رمان شمس و طغرا ب) منشآت پ) امثال و حکم ت) تاریخ تطوّر نظم فارسی	
۲۵٪	۵. انجمن ادبی «خاقان» به ریاست چه کسی در تهران تشکیل شد؟ الف) فتحعلی شاه ب) ناصرالدین شاه پ) مظفرالدین شاه ت) محمدعلی شاه	
۲۵٪	۶. شاعران دوره بیداری که به زبان مردم کوچه و بازار شعر می‌گفتند به کدام قالب‌های شعری رغبت بیشتری داشتند؟ الف) مثنوی و مستزاد ب) چهارپاره و غزل پ) مستزاد و چهارپاره ت) قصیده و رباعی	
۵٪	۷. چه عواملی در ایجاد نهضت بازگشت ادبی تأثیر داشتند؟ (یک مورد را بیان کنید)	

	۱. تاراج کتابخانه اصفهان که سبب شد تعدادی از کتابهای کتابخانه سلطنتی به دست مردم افتد و ارتباط مجدد اهل ذوق با اهل کهن برقرار شود. ۲. توجه به ادبیات در دربار قاجاریه و رونق بازار شعر و شاعری و مدح شاهان. ۳. تضعیف جامعه بر اثر شکست ایران از روسیه تزاری.	
۷۵٪	۸. درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید. (الف) شعر در دوره بیداری به عنوان زبان برنده در اختیار روزنامه‌ها قرار گرفت. درست (ب) شعر دوره مشروطه از جزئی‌نگری و عینیت‌گرایی به کلی‌نگری و ذهنیت‌گرایی تغییر کرد. نادرست (پ) اکثر نویسندگان دوره بیداری داستان را مطابق ذوق عامه مردم می‌نوشتند. درست	
۵٪	۹. از شاخص‌ترین درون‌مایه‌های شعر عصر بیداری دو مورد را نام ببرید. آزادی، وطن، قانون، تعلیم و تربیت جدید، توجه به مردم و دانش‌ها و فنون جدید (۲ مورد، هر مورد ۲۵٪)	
۵٪	۱۰. چه عواملی در کم توجهی به کاربرد جمله‌ها و ترکیب‌های زبانی در شعر دوره بیداری موثر بودند؟ (یک مورد را بیان کنید) ۱. اغلب شاعران صرفاً به محتوا گرایش داشتند. ۲. برخی شاعران تسلط کافی برای ادبیات کهن نداشتند. ۳. شاعران برای آگاه سازی مردم و انتشار آثار در روزنامه‌ها ناگزیر بودند به شتاب شعر بسرایند.	
	ب زیبایی شناسی (۶ نمره)	
۷۵٪	۱۱. در بیت زیر آرایه «مراعات نظیر» بین کدام واژه‌ها ایجاد شده است؟ کمان، سپر و پیکان هر کاو نظری دارد با یار کمان ابرو باید که سپر باشد پیش همه پیکان‌ها	
۵٪	۱۲. درباره «تلمیح» به کار رفته در بیت زیر توضیح دهید. سرد و بی خطر شدن آتش بر حضرت ابراهیم (ع) به فرمان خداوند یا رب این آتش که بر جان من است سرد کن زان سان که کردی بر خلیل	
۵٪	۱۳. «سعدی» در عبارت زیر با استفاده از کدام آرایه ادبی ارتباط بین «کفر و فقر» را نشان داده است؟ تلمیح «درویش بی‌معرفت نیارآمد تا فقرش به کفر انجامد»	
۷۵٪	۱۴. آرایه «تضمین» را در شعر زیر پیدا کنید و ارتباط آن را با قسمت‌های دیگر متن مشخص کنید. با واژه‌های «ایوب و بلا» در ارتباط است. (۵ نمره) ایوب با چندین بلا، کاندرا بلا شد مبتلا پیوسته این بودش دعا: «الصبرُ مفتاحُ الفرج» (۲۵٪)	

۲۵٪	۱۵. در کدام یک از ابیات زیر آرایهٔ «متناقض‌نما» دیده می‌شود؟ الف) درنیابد حال پخته هیچ خام پس سخن کوتاه بایند؛ والسّلام ب) ز کوی یار می‌آید نسیم باد نوروzy از این باد ار مدد خواهی، چراغ دل برافروzy				
۱	۱۶. در بیت زیر لف‌ها و نشرها را جدا کرده و در جدول زیر بنویسید. با آنکه جیب و جام من از مال و می تهی است ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت <table><tr><td>لف‌ها</td><td>نشرها</td></tr><tr><td>جیب و جام (۵٪) نمره</td><td>مال و می (۵٪) نمره</td></tr></table>	لف‌ها	نشرها	جیب و جام (۵٪) نمره	مال و می (۵٪) نمره
لف‌ها	نشرها				
جیب و جام (۵٪) نمره	مال و می (۵٪) نمره				
۱	۱۷. در هر کدام از موارد زیر کدام آرایهٔ ادبی بارز دیده می‌شود؟ الف) گفתי به غم بنشین یا از سر جان برخیز فرمان برمت جاننا، بنشینم و برخیزم تضاد ب) دستم نداد قوت رفتن به پیش دوست چندی به پای رفتم و چندی به سر شدم مراعات نظیر پ) گفت آن یار کز او گشت سر دار بلند جرمش این بود که اسرار هویدا می‌کرد تلمیح ت) دل و کشورت جمع و معمور باد! ز ملک‌ت پراکندگی دور باد! لف و نشر				
۱	۱۸. انواع لف و نشرها (مرتب و نامرتب) را در عبارات زیر بنویسید. الف) روی و چشمی دارم اندر مهر او کاین گهر می‌ریزد و آن زر می‌زند نامرتب (۵٪) نمره ب) دو کس دشمن ملک و دین‌اند: پادشاه بی‌حلم و زاهد بی‌علم. مرتب (۵٪) نمره				
۲۵٪	۱۹. در بیت زیر کدام آرایهٔ ادبی بارز دیده می‌شود؟ گوش ترخمی کو کز ما نظر نپوشد دست غریق یعنی فریاد بی‌صداییم الف) تلمیح ب) لف و نشر پ) تضمین ت) متناقض‌نما				
پ	موسیقی شعر (۶ نمره)				
	۲۰. جاهای خالی را پُر کنید:				

۲۵٪	الف) مصوت بلند «ی» در کلماتی مانند بیا، گیاه و عامیانه همواره کوتاه است.										
۲۵٪	ب) مصوت بلند «و» در کلمات تک‌هجایی مانند بو، جو و مو همیشه بلند است.										
۱/۵	۲۱. تقطیع مثالهای زیر، به صورتی که بین کمانک تقطیع شده است، با کدام اختیارات شاعری مطابقت دارد؟										
	<table border="1"> <tr> <td>شَب و رُوز</td><td>تو رفتی</td><td>جادوی مرگ</td></tr> <tr> <td>U _ _ U</td><td>---</td><td>U _ U U _</td></tr> <tr> <td>بلند تلفظ کردن هجای کوتاه پایان کلمه (واو عطف)</td><td>بلند تلفظ کردن هجای کوتاه پایان کلمه (ضمه)</td><td>بلند تلفظ کردن مصوت بلند پایان کلمه (و) در کلمات مختوم به مصوت بلند (و) و (ی)</td></tr> </table>	شَب و رُوز	تو رفتی	جادوی مرگ	U _ _ U	---	U _ U U _	بلند تلفظ کردن هجای کوتاه پایان کلمه (واو عطف)	بلند تلفظ کردن هجای کوتاه پایان کلمه (ضمه)	بلند تلفظ کردن مصوت بلند پایان کلمه (و) در کلمات مختوم به مصوت بلند (و) و (ی)	
شَب و رُوز	تو رفتی	جادوی مرگ									
U _ _ U	---	U _ U U _									
بلند تلفظ کردن هجای کوتاه پایان کلمه (واو عطف)	بلند تلفظ کردن هجای کوتاه پایان کلمه (ضمه)	بلند تلفظ کردن مصوت بلند پایان کلمه (و) در کلمات مختوم به مصوت بلند (و) و (ی)									
۲	۲۲. نشانه‌های هجایی بیت زیر را به دو صورت برش بزنید؛ پس از تعیین پایه‌های آوایی، وزن آن را بنویسید. ای سَرو بلند قامتِ دوست وه وه که شمایلِت چه نیکوست ای سَرو بُلند قامتِ دوست -- U _ U _ U U -- وه وه ک ش مای لت چه نی کوست -- U _ U _ U U -- (۵٪) صورت اول: مفعول، مفاعِلن، فعولن (۷۵٪) صورت دوم: مستفعل، فاعلات، مستف (۷۵٪)										
۲	۲۳. پس از تقطیع بیت زیر، اختیارات شاعری زبانی به کار رفته در آن را مشخص کنید. بر همه اهل جهان سیّد و سَروَر علی است در ره دینِ خدا، هادی و رهبر علی است بر ه م اه ل ج هان سی ی د سر ور ع لیست در ر ه دی ن خ دا ها دی ی ره بر ع لیست -- U _ U _ U _ U _ U _ _ U _ _ U _ _ _ U _ _ U U _ (۱ نمره) الف) حذف همزه در پایان مصراع‌ها (۵٪) ب) کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند در هجای نهم مصراع دوم (۵٪)										
	نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)	ت									

۲	۲۴. متن زیر را از نظر ویژگی‌های «زبانی»، «فکری» و «تاریخ ادبیات» تحلیل کنید. «اگرچه ما در این تاریخ خود بیدرای ایرانیان را از سال ۱۳۲۲ شروع کرده‌ایم، لکن اگر خیال خود را جمع کنیم مشاهده می‌کنیم که در مجاری سنه ۱۳۶۵ بسیاری از امور و وقایع را که دلالت دارد بر بیداری ایرانیان و قدم گذاردن آنها به راه تمدن و باعث و مسبب آن را جز مرحوم میرزا تقی‌خان امیرنظام احدی را سراغ نداریم. دوست و دشمن او را از نوادر دهر شمردند و کارهای امیرنظام از ترتیب و انتظام قشون و اصلاح کار دفتر و مالیه که خرج، دو کرور اضافه بر دخل بود و عمارت و مرمت خرابی‌های دیگر که به زودی محال می‌نمود و همه در یک دو سال صورت گرفت، گواه و دلیل بزرگی مرد است.» «از کتاب تاریخ بیداری ایرانیان» زبانی: کم بودن واژه‌ها و ترکیب‌های عربی ناآشنا، نبود لفظ‌پردازی‌ها و عبارتهای وصفی دور از ذهن، ساده و قابل فهم بودن نثر، تناسب ساختار دستوری کلمات با روح زبان نویسنده (سه مورد: ۷۵٪). فکری: توجه به بیداری، تجددخواهی با هدف تأثیر بر مردم، توجه به وطن و آبادی آن، تعلیم و تربیت نوین (سه مورد: ۷۵٪). تاریخ ادبیات: کتاب تاریخ بیداری ایرانیان از ناظم‌الاسلام کرمانی است. (۲۵٪) و موضوع آن تاریخ مشروطه است (۲۵٪)										
۵٪ ۱ ۵٪	۲۵. شعر زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید. <table border="0"> <tr> <td>از مُلک ادب حکم‌گزاران همه رفتند</td><td>شو بار سفر بند که یاران همه رفتند</td></tr> <tr> <td>آن گرد شتابنده که در دامن صحراست</td><td>گوید چه نشینی که سواران همه رفتند</td></tr> <tr> <td>داغ است دل لاله و نیلی است بر سرو</td><td>کز باغ جهان لاله‌عذاران همه رفتند</td></tr> <tr> <td>یک مرغ گرفتار در این گلشن ویران</td><td>تنها به قفس ماند، هزاران همه رفتند</td></tr> <tr> <td>خون بار بهار از مژه در فرقت احباب</td><td>کز پیش تو چون ابر بهاران همه رفتند</td></tr> </table> الف) قالب شعر را بنویسید. قصیده ب) بیت‌های سوم و چهارم را از نظر زیبایی‌شناسی بررسی کنید. کاربرد استعاره، مراعات نظیر، تشخیص، (۲ مورد، هر مورد ۵٪) پ) شعر را از نظر سطح «فکری» تحلیل کنید. بیان عشق به وطن، ظلم و بی‌عدالتی استبدادگران، دعوت به آزادی‌خواهی و قیام، حسرت از دست دادن آزادی‌خواهان، توجه به اوضاع سیاسی و اجتماعی و... (۲ مورد، هر مورد ۲۵٪)	از مُلک ادب حکم‌گزاران همه رفتند	شو بار سفر بند که یاران همه رفتند	آن گرد شتابنده که در دامن صحراست	گوید چه نشینی که سواران همه رفتند	داغ است دل لاله و نیلی است بر سرو	کز باغ جهان لاله‌عذاران همه رفتند	یک مرغ گرفتار در این گلشن ویران	تنها به قفس ماند، هزاران همه رفتند	خون بار بهار از مژه در فرقت احباب	کز پیش تو چون ابر بهاران همه رفتند
از مُلک ادب حکم‌گزاران همه رفتند	شو بار سفر بند که یاران همه رفتند										
آن گرد شتابنده که در دامن صحراست	گوید چه نشینی که سواران همه رفتند										
داغ است دل لاله و نیلی است بر سرو	کز باغ جهان لاله‌عذاران همه رفتند										
یک مرغ گرفتار در این گلشن ویران	تنها به قفس ماند، هزاران همه رفتند										
خون بار بهار از مژه در فرقت احباب	کز پیش تو چون ابر بهاران همه رفتند										

